

Lite hjälp på vägen till dig som arbetar med upphandling

Hur regleras upphandlingar i lagstiftningen?

Upphandlingsförfaranden regleras i åländsk lagstiftning genom LL och LF om offentlig upphandling.

Grundprinciper för upphandling

Upphandlingsförfarandet regleras enligt principerna om likställdhet, transparens, proportionalitet och laglighet. Förfarandet bör även följa upphandlingsenhetens övriga förvaltningsrättsliga principer. Målsättningen med regelverket är att genom konkurrensutsättning effektivisera användningen av offentliga resurser. Med regleringen vill man också utveckla de offentliga marknaderna och befrämja principerna om öppenhet och ickediskriminerande behandling av leverantörer.

Vem är skyldig att upphandla?

Upphandlingsenheter är kommuner, statliga myndigheter och affärsverk, församlingar och juridiska personer inom den offentliga förvaltningen. Observera att om en upphandlingsenhet beviljar stöd till en privat aktör för inköp av varor eller tjänster, där stödet överstiger mer än hälften av inköpet samt om värdet av inköpet överstiger EU:s tröskelvärden flyttas upphandlingsskyldigheten över till den privata aktören. Den privata aktören blir då skyldig att följa det regelverk som ställts upp för övriga upphandlande enheter.

Måste alla inköp upphandlas?

De allra flesta inköp som görs understiger EU:s tröskelvärden för upphandling. Lagstiftningen på området gäller främst upphandlingar som överstiger dessa värden, men man bör komma ihåg att de grundläggande principerna om konkurrens och likabehandling gäller även små upphandlingar. I praktiken ska små upphandlingar konkurrensutsättas enligt de upphandlande enheternas egna upphandlingsanvisningar.

Undantag från upphandlingsskyldigheten kan ibland göras, om upphandlingen beräknas vara av ringa värde, varan eller tjänsten inte kan fås från annat håll eller brådska som inte beror på upphandlingsenheten. Upphandling från egna enheter får också göras utan konkurrensutsättning.

EU:s tröskelvärden för upphandlingar under perioden 1.1.2008-31.12.2009 börjar vid 206 000 € för upphandling av varor, tjänster och projekttävlingar, och 5 150 000 € för byggnadsentreprenader och byggnadskoncessioner. Då en upphandling överstiger tröskelvärdet är publicering i HILMA och TED, liksom vissa andra formkrav, obligatoriska.

Vad ska man tänka på då man skriver anbudsfrågan?

Då anbudsfrågan görs, är det viktigt att utöver upphandlingsenhetens kontaktinformation även skriva in eventuella språkkrav, i vilken form anbudet kan lämnas, och behörighetskrav för anbudsgivaren. Av upphandlingsannonsen eller anbudsfrågan ska dessutom urvalskriteriet framgå, dvs. om valet grundar sig på det billigaste priset eller det

totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbudet. För att garantera en likvärdig behandling av anbudsgivarna och öppenheten är det viktigt att de grunder som används vid bedömningen av anbudsgivarnas lämplighet meddelas.

Den upphandlande enheten ska definiera vad den vill köpa i anbudsförfrågan. Upphandlaren har rätt att bestämma innehållet, omfattningen och kvaliteten på den vara, den tjänst eller det byggarbete som ska upphandlas. Egenskaperna hos och kvalitetskraven på föremålet för upphandlingen ska fastställas tillräckligt detaljerat för att inkomna anbud ska kunna jämföras. Även tekniska detaljer bör specificeras i anbudsförfrågan.

I anbudet kan olika sorters krav ställas: *skall-krav*, vars uppfyllelse är en förutsättning för att få delta i utvärderingen, och *bör-krav*, som indikerar betydelse vid utvärderingen. Såväl skall- som bör-kraven måste vara proportionella. Jämförelsegrunderna kan också viktas. Detta bör då anges i anbudsförfrågan till exempel i form av procent eller en relativ andel av en annan grund. Viktningen kan anges också i form av en storleksklass eller ett variationsintervall där vart och ett av de värden som tilldelas grunden ska placera sig.

Vilka urvalskriterier kan ställas?

Exempel på urvalskriterier kan vara pris, leveranstid, driftskostnader, kvalitet, livslängdskostnader, tekniska företräden, underhållsservice, tekniskt stöd, leveranssäkerhet och miljökostnader. De grunder som används vid valet av anbud bör i regel ha en ekonomisk betydelse för den upphandlande enheten. Eftersom det är fråga om användning av allmänna medel bör de kostnader som upphandlingen föranleder, t.ex. priset, ges tillräckligt stor vikt vid valet av anbud. Alla jämförelsegrunder bör vara mätbara och anknyta till föremålet för upphandlingen. Urvalskriterierna får däremot inte vara diskriminerande.

Mera information finns på:

Kommunförbundets sida om offentlig upphandling: www.upphandling.fi

Upphandlingar i Finland: www.hankintailmoitukset.fi/sv/

Offentlig upphandling i Europa: www.simap.europa.eu